

VOORZITTER Martijn Euverman, Partner, Sprenkels & Verschuren

DEELNEMERS Robert de Guigné, Lombard Odier Asset Managers

Willem Korteweg, Centrale Diaconie Den Haag

Karlijn van Lierop, MN

Deze discussie is tot stand gekomen in samenwerking met Lombard Odier Asset Managers.

DUURZAAMHEID KOMT IN DE KERN VAN BESLUITVORMING

Door René Bogaarts

Pensioenfondsen zijn het in grote lijnen eens over verantwoord beleggen. Duurzaamheid dwingt vermogensbeheerders nieuw gereedschap te gebruiken. Om de hele waardeketen te kunnen doorzien zullen portefeuilles minder bedrijven omvatten.

Hoewel duurzaamheid in 1998 al een gespreksonderwerp was voor pensioenfondsen, vormde een uitzending van het tv-programma Zembla in 2007 volgens pensioensdeskundige Roland van den Brink het onbetwistbare kantelpunt. Het nieuws dat sommige pensioenfondsen in clusterbommen belegden, dwong iedereen na te denken over zijn portefeuille. Sindsdien is er volgens Van den Brink, dagvoorzitter van de door Financial Investigator georganiseerde educatieve bijeenkomst over de bestuurlijke dilemma's bij ESG en Impact Investing, veel veranderd. Dat bleek ook tijdens de eerste paneldiscussie. Bij de bedrijven van de drie panelleden bleek duurzaamheid inmiddels een vast onderdeel van het beleid.

Bij de introductie van de drie panelleden veronderstelde discussieleider Martijn Euverman, Partner bij Sprenkels & Verschuren, dat er wel verschillen in opvatting zouden zijn

over verantwoord beleggen. Dat bleek echter nauwelijks het geval. Typerend was dat Karlijn van Lierop, Director Responsible Investing bij MN, na een opmerking over de toekomst van ESG van mede-panellid Robert de Guigné, Hoofd Sustainable Solutions bij Lombard Odier Investment Managers, begon met de opmerking dat ze diens woorden eigenlijk alleen kon na-echoën. Willem Korteweg, Penningmeester van de Centrale Diaconie in Den Haag, zei op zijn beurt 'de echo van Van Lierop alleen te kunnen herhalen'.

Euverman toonde de panelleden een lijstje met begrippen over verantwoord beleggen: uitsluiting, best-in-class, stemgedrag, engagement en impact investing. Op zijn vraag wat Lombard Odier onder verantwoord beleggen verstaat, antwoordde De Guigné zonder enige aarzeling: 'Voor ons vallen al die punten onder duurzaamheid, maar ze moeten in een model gevat worden. Wij hanteren drie regels bij investeringen: 1) bedrijven moeten duurzaam zijn op financieel gebied, wat natuurlijk een vrij traditionele manier van asset management is, 2) we investeren niet in bedrijven die niet goed omgaan met grondstoffen en medewerkers, of die slecht geleid worden, 3) bedrijven moeten

duurzaamheid in hun business model hebben geïntegreerd. Ze moeten bezig zijn met de dingen die spelen, zoals op het gebied van klimaatverandering, en daarop een positieve impact hebben.’

De Guigné legde uit hoe Lombard Odier gegevens verzamelt en beoordeelt. ‘We moeten namelijk niet uit het oog verliezen dat veel van die informatie door de bedrijven zelf wordt aangeleverd’, zei hij. Vervolgens legt Lombard Odier volgens hem de gegevens over duurzaamheid naast de financiële resultaten. ‘Dat is niet altijd makkelijk, want het gaat niet alleen om aandelen, maar ook om andere financiële instrumenten, zoals obligaties, opties en futures.’ Met instemming van De Guigné vatte Euverman het beleid van Lombard Odier samen als ‘financiële duurzaamheid, managementduurzaamheid en duurzaamheid in het business model.’

De volgende vraag was gericht op het publiek. ‘In hoeverre betrekken jullie organisaties de voorkeuren van hun achterban in het beleid? Dat vinden wij als consultancy-firma best lastig, namelijk’, aldus Euverman. Slechts 4% van de aanwezigen bleek daar geen rekening mee te houden. ‘Het lijkt geen issue te zijn’, zei de discussieleider. Hij vroeg hoe MN tegen dat onderwerp aankijkt. ‘Het is belangrijk dat je de voorkeuren van je achterban goed begrijpt en meeweegt in vormgeving van het beleid voor Verantwoord Beleggen en in de invulling van portefeuilleconstructie’, zei Van Lierop. ‘Daarmee maak je de verbinding met je deelnemers.’

De eerste verantwoordelijkheid van een pensioenfonds is volgens Van Lierop natuurlijk een goed rendement en een uitgebalanceerde portfolio. ‘Maar het gaat verder. We doen ons werk niet goed als we straks geen schone lucht en water hebben, geen gezond voedsel. Het is onze taak om twintig, dertig jaar verder te kijken. We zijn immers een langetermijnbelegger. Met dat in ons achterhoofd kijken we naar bedrijven. Het gaat er niet alleen om dat we negatieve invloeden verkleinen, maar ook om het creëren van positieve impact. ESG is bij onze opdrachtgevers PMT en PME verankerd in het Strategisch Beleggingskader. Dat kader is het vertrekpunt voor alle investeringsbeslissingen. Per asset class wordt bekeken wat een passende en efficiënte manier is om ESG invulling te geven.’

Als MN beheren we 130 miljard euro en hebben we te maken met twee miljoen pensioendeelnemers. Met online panels en gesprekken met deelnemers zijn we in staat te achterhalen welke thema’s hun voorkeur hebben. We kiezen in onze strategieën voor Impact Investing en Engagement (dialoog beleid) thema’s waar onze deelnemers veel waarde aan hechten. Zo zijn we in staat om goed aan te aansluiten bij de voorkeuren en identiteit van onze achterban.’

Euvermans volgende vraag – ‘Hoe maak je je beleid transparant?’ – was bestemd voor Korteweg. ‘De Centrale Diaconie Den Haag, een onafhankelijk onderdeel van de protestantse kerk in Den Haag, beheert een vermogen van zestig miljoen euro’,

antwoordde deze. ‘Elk jaar willen we 2,5 miljoen euro besteden aan protestantse, sociale projecten in de stad en we investeren in duurzame, verantwoorde beleggingen. We zijn daarbij zowel praktisch als ethisch. Daar zijn we erg transparant over, zeker tegenover mensen die dicht bij de protestantse kerk staan. Op onze website is alles over onze strategie en onze resultaten te vinden.’ Volgens Korteweg is het ook voor een kleine vermogensbeheerder als de Centrale Diaconie niet moeilijk om verantwoord te beleggen. ‘Er zijn geen praktische problemen.’

‘ESG komt in de kern van alle besluitvorming’, zei De Guigné, antwoordend op Euvermans vraag hoe de panelleden de toekomst zien. ‘ESG raakt volledig geïntegreerd. Het wordt verwerkt in allerlei ratio’s met indrukwekkende namen, maar het komt allemaal op hetzelfde neer. Ze verschaffen ons nieuwe informatie, althans informatie die we eerder niet kregen en waar we niet om vroegen, informatie die het gedrag van bedrijven toont en die iets zegt over de risico’s en de toekomst van die bedrijven. Gegevens omtrent duurzaamheid zullen worden opgenomen in de winst- en verliesrekeningen. Dat is geen beperking, het is een nieuwe set gereedschappen waarmee we zullen werken. Dat is uitdagend en het stelt ons in staat onze taak als rentmeester beter uit te voeren. Duurzaamheid raakt ons allemaal. Niet alleen bedrijven, maar ook asset managers.’

Van Lierop sloot zich bij De Guigné aan. ‘De verschillende pijlers van ESG-beleid – uitsluiting, actief aandeelhouderschap integratie en impact – zullen meer samensmelten, ESG zal zich verder verdiepen en tot de kern van portefeuilles doordringen’, zei ze. ‘Dat vereist dat we onze portfolio’s goed moeten kennen, alsook de bedrijven waarin we investeren. Ook inzicht in de waardeketen van deze bedrijven wordt steeds belangrijker; waar en onder welke arbeidsomstandigheden wordt er geproduceerd, wordt er een ‘leefbaar loon’ betaald? Ik verwacht daarom dat we op termijn minder bedrijven in portfolio zullen hebben, en ons zullen beperken tot sectoren en bedrijven die wij bij onze ‘beliefs’ vinden passen en waarvan we overtuigd zijn dat zij bijdragen aan lange termijn waardecreatie. Naast de aandacht voor klimaatrisico’s worden sociale kwesties en mensenrechten steeds belangrijker. De SDG’s van de VN worden de belangrijkste leidraad. Voor asset owners is en blijft de risico-rendementsverhouding het belangrijkste. ESG-data verbeteren de informatie ratio en geven meer inzicht in risico’s en kansen. Maar er wordt van pensioenfondsen ook verwacht dat zij laten zien hoe zij bij kunnen dragen aan maatschappelijke vraagstukken. De SDG’s zijn daarbij een belangrijk internationaal aanvaard kader.’

Korteweg beaamde dat ESG steeds belangrijker zal worden. ‘Dat zal niet altijd gemakkelijk gaan, keuzes zullen niet altijd voor de hand liggen’, zei hij. De Centrale Diaconie, die een geschiedenis van vijfhonderd jaar achter de rug heeft, heeft de laatste vijftig jaar bijvoorbeeld sterk van Shell geprofiteerd. ‘De afgelopen jaren hebben we echter afscheid genomen van Shell. We zijn verder gegaan’, aldus Korteweg. ‘We zijn een andere richting ingeslagen.’